

GP 1989-02-17

1989-02-17 ÖB:s rapport: Ubåt blev träffad

GP 1989-01-16 ÖB säker i ny rapport: - Vi var nära träffa ubåt

1989 Marinen nära träffa kränkande ubåt (CKf version)

Stockholm (G-P): I Stigfjorden bombades bottenformationer. Men i Hävringsbukten — där träffades sannolikt en ubåt.

Det beskedet gav ÖB, Bengt Gustafsson, i går.

ÖB såg avspänd och utvilad ut. Han log och berättade om dagens största händelse: att han blivit morfar.

Men han sa inte det som vi så länge väntat på: klarspråk om vilken nations ubåtar som återigen kränkt Sverige.

— Trots en rad observationer, tekniska indikationer och väl koordinerade insatser med ubåts-skyddsförband har dock inte bevis på nationalitet kunnat säkras.

OB uteslöt bara Finland.

Ubåtsjägarna var ytterst nära att lyckas vid Hävringsbukten utanför Oxelösund. En ubåt träffades sannolikt, säger ÖB Bengt Gustavsson

Dåliga fotografier

Antalet indikationer på främmande undervattensverksamhet förändrades inte under 1988 jämfört med föregående år, konstaterade ÖB.

Däremot rapporterades betydligt fler observationer under första delen av året än under de sista månaderna. Anledningen är oklar.

Rapporter har kommit från samtliga kustavsnitt. Huvuddelen grundar sig på opartiska observationer från såväl civil som militär och polisiär personal.

Fotografier styrker observationerna, men är för dåliga för att bevisa något, enligt ÖB.

De sjunkbombsinsatser som gjordes under spaningarna i Stigfjorden på Västkusten i månadsskiftet augusti-september skedde mot bottenformationer.

Ytterligare indikationer

Däremot var ubåtsjägarna ytterst nära att lyckas vid Hävringsbukten utanför Oxelösund på försommaren.

— Viss verkan har sannolikt åstadkommits, var ÖB:s diplomatiska kommentar.

Det finns ytterligare indikationer på främmande undervattensverksamhet.

— Men dessa bedömningar måste betecknas som osäkra, sa ÖB.

Han redovisade samtidigt flera iakttagelser och tekniska indikationer på svenskt vatten. Två exempel:

1. En privatperson var på väg i sin båt utanför en hamn då motorn stannade. När han började söka felet tyckte han sig höra ett plaskande ljud i närheten av sin drivande båt. Han tittade då upp, och såg ett rör som stack upp ur vattnet på fem meters avstånd. Han uppfattade att röret vred sig så att en öppning i det riktades mot honom. Efter en kort stund drogs röret ned under ytan och försvann. En pilformad våg bildades och rörde sig bort från området.

2. Från en båt med många sjö-vana personer ombord observerades på cirka 50 meters avstånd ett föremål som de ombordvarande uppfattade som ett periskop. En person lyckades också ta ett fotografi. Föremålet låg stadigt i sjön och vred sig.

Strax intill platsen fanns flera fartyg ur kustflottan, bland annat en svensk ubåt.

GP 1989-01-16

ÖB säker i ny rapport: - Vi var nära träffa ubåt

Det var mycket nära att en främmande ubåt träffades i Hävringsbukten utanför Oxelösund i somras.

Det kommer ÖB med stor säkerhet att slå fast i sin rapport om 1988 års ubåtskränkningar inom kort.

Tre gånger satte marinen in vapen mot misstänkt ubåt utanför Oxelösund i somras. - Det var mycket nära vi träffade rätt, anser ÖB Bengt Gustavsson (infälld)

Så här gick det till.

I samband med övningar upptäckte minröjningsbesättningar relativt färska bottenpår långt in i Stockholms skärgård. Militärbefälhavaren för östra militärområdet beslöt då att öka bevakningen samtidigt som övningarna fortsatte.

Chefen för kustflottan, konteramiral Claes Tornberg, meddelade att

man var beredda på ubåtsjakt med skarp ammunition. Samtidigt började svenska ubåtar inrikta sin spaning mot vissa områden.

En morgon i juni koncentrerades ubåtsjaktstyrkan till Hävringsbukten utanför Oxelösund. Det skedde efter en ström av underrättelser, som tydde på främmande undervattensverksamhet.

Efter någon timmes spaning uppfångade ett av styrkans fartyg ett eko. "Möjlig ubåt", klassificerades det som. På order inleddes anfall efter de taktiska anvisningar som finns.

Patrullbåtarna avfyrade sina antiubåtsgranater. Det såg bra ut. Sedan tappades kontakten.

En kvart senare upptäcktes från helikopter och fartyg ett kraftigt, kristallklart luftuppkok på hundra meters avstånd. Senare upptäckte besättningen på en kustkorvett tydliga bottenpår och sjunkbombskratrar vid anfallsområdet.

När ubåtsjaktstyrkan flyttat längre in i Hävringsbukten uppfattade en sk hydrofonbojgrupp ett avvikande ljud som klassades som "möjlig ubåt".

Något senare såg vakthavande befäl på ett minröjningsfartyg vågrörelser. Tio minuter senare såg han även luftbubblor rakt förut. Samtidigt fick hydrofonoperatören ombord hydrofonkontakt.

Fartygschefen bedömde ekot som "ubåt" och beordrade anfall med antiubåtsgranater.

Fem minuter senare fälldes sjunkbomber från en patrullbåt. Sedan tappades ekot.

Samma eftermiddag fick en helikopterbesättning kontakt med vad som ansågs vara "möjlig ubåt". Operatören i helikoptern ledde in en patrullbåt för anfall med granater och antiubåtsgranater.

Undersökningen på platsen och analys ledde till vad som inom marinen kallas "Sveriges första framgång inom ubåtsskyddet".

Bevis finns bl a i form av videofilm (som visar ekot), bottenpår och

"lufttuppkok" på vattenytan. — Vi är säkra på att vi var mycket nära den här gången, förklarade ÖB Bengt Gustafsson för G-P i Gottskär den 1 augusti.

Han tillade diplomatiskt att en eventuell nationalitetsbestämning på en inkräktare är politikernas sak. JAN HÖGLUND

Marinen nära träffa kränkande ubåt

STOCKHOLM (TT) Det finns klara bevis för att en främmande ubåt fanns i Hävringsbukten utanför Oxelösund i somras. Sverige gav vid ubåtsjakten inkräktaren en tydlig varning. Två av marinens tre vapeninsatser gjordes direkt mot ubåten. Det säger chefen för kustflottan, konteramiral Claes Tornberg i en TT-intervju.

Bevisen, som finns dokumenterade på en hemligstämplad videofilm, är bl a råvideo från ekokontakten med ubåten, bottenpår och "lufttuppkok" på vattenytan. ÖB Bengt Gustafsson skall inom kort ge sin syn på 1988 års kränkningar.

Bottenspår, lufttuppkok och ekoljud visar att det fanns en främmande ubåt i Hävringsbukten utanför Oxelösund i somras säger kustflottans chef Claes Tornberg, här på däck till en av marinens allra modernaste ubåtar.

Säker dokumentation

Under ubåtsjakten i juni förra året i vattnen utanför Oxelösund gjorde marinen tre vapeninsatser med bl a sjunkbomber och anti-ubåtsgranater. Inspelningar av ekoljud och bilder av bottenspår och luftbubblor pekar, enligt marinen, entydigt på att det fanns en främmande ubåt i området.

— Vi har mängder av dokumentation som gör att vi är säkra. Ubåten överraskades och påverkades, säger Tornberg.

Enligt Claes Tornberg visar "lufttuppkoket", som klart syns på videofilmen, att ubåten hamnat i en nödsituation och fått bråttom att lämna området.

Aldrig så nära: - Vi har aldrig tidigare varit så nära att träffa en främmande

ubåt, förklarar Claes Tornberg och karakteriserar jakten som mycket framgångsrik – trots att marinen inte klarade av att tvinga upp ubåten till ytan.

– Skillnaden mellan jakten i Hävringe och tidigare incidenter är att marinen för första gången kunde koordinera ubåtsjaktstyrkan i två insatser som lyckades bra.

– Vi fick vapen täckande över målet, närmare än så kan vi inte komma. Vi har alltid vetat om att våra vapen är trubbiga med en mycket låg träffsäkerhet i en vapeninsats, säger Tornberg.

Han konstaterar att marinen inte lyckades fullt ut – att få upp ubåten från botten och sedan få förnyad kontakt.

– Men våra vapeninsatser var en utomordentligt klar varning till inkräftaren. Detta måste ha varit en hissnande upplevelse för ubåtens besättning.

Kustflottans chef vill inte diskutera om bevisen också pekar ut nationaliteten på den främmande ubåten. Han förklarar att nationalitetsfrågan är ett problem för försvarsledningen och politiker-
na.

– Marinen har inget intresse av att debattera nationaliteten på en främmande ubåt. För oss är det viktigaste att det förekommer \ främmande verksamhet på svenskt territorium.

Claes Tornberg hoppas att debatten om att marinen medvetet släpper ut främmande ubåtar måste tystna.

– Vi har inga politiska restriktioner, det visade ubåtsjakten i Hävringe.

– **Vana vid kränkningar**

Kustflottans chef är oroad över att svenska folket inte längre tar hoten mot svenskt territorium på allvar. Varje resultatlös ubåtsjakt betyder minskat förtroende.

– Det finns en klar fara för att allmänheten blir van vid kränkningar.

Det är det värsta som kan hända.

Folk tror att det finns främmande ubåtar, men förstår inte syftet bakom kränkningen.

Detta påverkar enligt Claes Tornberg svenska folkets vilja att satsa på försvaret — och mer pengar till nya fartyg är något han efterlyser.

Sveriges enda ubåtsjakt-styrka blir fullt operativ år 1992 men Claes Tornberg vill ha minst två ubåtsjaktstyrkor. Det skulle göra det möjligt för marinen att operera på två platser samtidigt, men det skulle först och främst öka uthålligheten under en ubåtsjakt — det blir möjligt att lösa av personalen.

Margaretha Bergman/TT